

Gemeente Schouwen-Duiveland
t.a.v. Cockie de Wilde

december 2022

Postbus 90108
5200 MA 's-
Hertogenbosch

T 088 890 36 00
E has@has.nl

www.has.nl

Aanvulling 'Onderzoek naar de functionaliteit van bloemrijke akkerranden voor de natuur, de boer en de toerist uitgevoerd op Schouwen-Duiveland'.

In de periode van februari tot juli 2022 is er onderzoek uitgevoerd naar de natuurwaarde, landbouwkundige en belevingswaarde van akkerranden op Schouwen-Duiveland. Graag lichten we de daarin opgenomen conclusie verder toe, omdat de conclusie dat de meeste akkerranden geen natuurwaarde hebben genuanceerder ligt als we het vanuit een bredere perspectief bekijken.

De conclusie in het rapport is vooral gericht op natuurwaarde in de brede zin van het woord, waarbij gekeken is naar vogels, zoogdieren en insecten. Deze keuze is destijds genomen, omdat één soortgroep een beperkte afspiegeling is van de natuurwaarde. De uitkomsten van ons onderzoek zijn gebaseerd op literatuurstudie en gesprekken met experts, omdat de akkerranden in de periode van het onderzoek nog niet in bloei stonden. De akkerranden op Schouwen-Duiveland stonden in de zomerperiode wel volop in bloei en trekken dan veel bestuivende insecten aan. Dit is voor de natuur positief en sluit aan bij het streven naar meer biodiversiteit in het landelijk gebied, met name voor bestuivers. Eveneens geeft dit een zeer mooi beeld langs de openbare weg en heeft daarmee een positief effect op de belevingswaarde van het landelijk gebied.

Voor het bepalen van de waarde van een akkerrand zijn er in ons onderzoek verschillende indicatoren vastgesteld op basis van veel literatuuronderzoek en veel gesprekken met diverse deskundigen. De selectie die uiteindelijk tot stand is gekomen blijft altijd onderhevig aan discussie. Daarnaast stelt de gemeente verschillende voorwaarden aan de agrariërs voor deelname aan het project, zoals ligging van de randen aan een openbare weg en de mogelijkheid tot het plukken van bloemen. Deze voorwaarden botsen met een aantal van de geselecteerde indicatoren voor natuurwaarde in de brede zin. Door deze voorwaarden voor deelname scoren veel akkerranden in ons onderzoek nu negatief. Wat niet wil zeggen dat ze niet van toegevoegde waarde zijn in het bredere perspectief van natuurwaarde. Dit komt in het rapport niet duidelijk naar voren.

Bij het kiezen van de indicatoren speelt ook mee vanuit welke invalshoek naar de natuurwaarde gekeken wordt. Zoals het meenemen van de indicator 'verstoring van de akkerrand' door fietsers, wandelaars en mensen die gaan plukken. Dat kan, mits de verstoring regelmatig plaatsvindt, negatief werken op vogels en zoogdieren maar zal niet zo veel invloed hebben op bijen en andere bestuivers.

We zijn van mening dat de huidige akkerranden een meerwaarde vormen voor bestuivende en andere insecten in de zomerperiode wanneer de akkerrand volop in bloei staat. Ten opzichte van een kale akkerrand blijkt uit andere onderzoeken dat de abundantie van soorten toeneemt in een bloeiende akkerrand. Omdat we dit in ons onderzoek op Schouwen-Duiveland niet hebben gemonitord weten we niet of wat er vliegt alleen in grotere dichtheden voorkomt of dat er ook een grotere diversiteit aan soorten is. Ook is onbekend of het om gewenste, gebiedseigen soorten gaat of ook om ongewenste plaagsoorten.

Om de akkerranden op Schouwen-Duiveland een nog grotere meerwaarde te geven, en potentieel aan te merken als verbindingzone, is het aan te bevelen om de volgende punten in overweging te nemen.

Het is verstandig om een zaadmengsel te gebruiken met eenjarige en meerjarige inheemse soorten zodat de akkerrand niet elk jaar opnieuw omgeploegd en ingezaaid hoeft te worden. Daarbij is het van belang om dit mengsel in het najaar in te zaaien, zodat de bloeihoog eerder in het voorjaar begint en vroege voorjaarssoorten (insecten) mee kunnen profiteren van de bloeiende akkerranden.

Daarnaast is aan te bevelen om de akkerrand robuust te maken door te zorgen dat deze een minimale breedte heeft en goed beheerd wordt door indien mogelijk gefaseerd te maaien en af te voeren. Door een robuuste akkerrand kunnen gebiedseigen soorten de akkerrand permanent gebruiken en kan deze mogelijk ook dienen als een verbindingzone tussen natuurgebieden.

Van belang is het om een duidelijk doel voor ogen te hebben betreffende de akkerranden. Moeten de randen geschikt zijn voor permanente gebruikers, die zich er ook werkelijk voortplanten. Of moeten ze vooral geschikt zijn voor gasten, zodat de akkerranden als een soort tijdelijke kroeg fungeren waar de insecten zich voeden.

Daarnaast kan ecologisch beheer van de reeds bestaande bermen en dijken veel meerwaarde opleveren. Wanneer die namelijk een hoge ecologische waarde hebben kunnen de insecten daar verblijven en de bloeiende akkerrand als 'kroeg' gebruiken.

Indien het doel van de akkerranden natuurwaarde voor meerdere soortgroepen is dan adviseren we vervolgonderzoek:

- In gesprekken met experts is gebleken dat het best ingewikkeld is om natuurwaarden van een akkerrand te bepalen. Alleen al omdat alles wat je extra doet aan soortenrijkdom bevorderen voordelig lijkt te zijn. Het is echter zeer aan te bevelen om hier verder onderzoek naar te doen in de juiste tijd van het jaar.
- Jaarrond meerdere jaren monitoren als je echt wil weten welke soorten er voorkomen en in welke abundantie deze soorten de akkerrand gebruiken. Zo wordt inzichtelijk of dit ook de gewenste en gebiedseigen soorten zijn.
- Monitoring van de verstoring van de akkerranden, hoe frequent is dit en welke soortgroepen hebben hier hinder van.